

Jerzy Doctor Honoris Causa
Mikułowski Pomorski Universitatis Silesiensis

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2016

Jerzy Mikułowski Pomorski

**Doctor Honoris Causa
Universitatis Silesiensis**

50 lat
Uniwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

Jerzy Mikułowski Pomorski

**Doctor Honoris Causa
Universitatis Silesiensis**

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu śląskiego
KATOWICE 2017

Q.F.F.

F.Q.S.

Summis Auspiciis Serenissimae Rei Publicae Polonorum
nos

Andreas Kowalczyk

scientiarum terrestrium professor
Universitatis Silesiae h.t. Rector Magnificus

et

Casimirus Miroszewski

scientiarum socialium doctor habilitatus
h.t. Facultatis Scientiarum Socialium Decanus Spectabilis

et

Stanislaus Michalczyk

scientiarum socialium doctor habilitatus
hac in occasione promotor rite constitutus
in
virum clarissimum ac doctissimum

Georgium Mikułowski Pomorski

qui

doctrina recondita

res ad media ac theoriam communicationis pertinentes investigavit
qua de causa gloriam in Polonia totoque orbe terrarum adeptus est
multaque de cultu atque humanitate relationibusque internationalibus
quid scientiae sociales ad ea explicanda valerent, in scriptis suis posuit
optimeque explicavit, quomodo societates humanae
quae cultu atque humanitate inter se differrent
communicarent

atque media penitus investigando recognovit

Societatis UNESCO aliarumque internationalium societatum
experti munere functus est

socius honoris causa Societatis Communicationis Socialis Polonae

e Consilii Facultatis Scientiarum Socialium sententia
a Senatu Universitatis Silesiae probata

DOCTORIS HONORIS CAUSA

nomen et dignitatem, iura et privilegia contulimus

atque in eius rei fidem hoc diploma

Universitatis nostrae sigillo maiore munitum
sancierendum curavimus

Dabamus Catoviciae, die quinta decima mensis Novembris anno bis millesimo septimo decimo

Casimirus Miroszewski
h.t. Decanus Spectabilis

Andreas Kowalczyk
h.t. Rector Magnificus

Stanislaus Michalczyk
Promotor rite constitutus

Wstęp

JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego
Prof. dr hab. Andrzej Kowalczyk
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Najwyższą godnością akademicką nadawaną przez uniwersytet jest tytuł doktora *honoris causa*. Już od XV wieku to wysokie i zaszczytne wyróżnienie przyznawane jest wybitnym przedstawicielom nauki, kultury i życia społecznego jako dowód uznania ich zasług i wdzięczności za ich pracę dla dobra wspólnego. Ten szczególny tytuł otrzymują osoby, które cechuje niezłomna chęć poszukiwania prawdy, odkrywania wiedzy i chęć przekazywania tej wiedzy następnym pokoleniom, osoby które są uczciwe i pracowite, działają – jak już podkreśliłem – *pro publico bono*, które wyznawanymi zasadami i postawą etyczną pokazują, że w dzisiejszym świecie wartości wciąż mają fundamentalne znaczenie.

27 czerwca 2017 roku Senat Uniwersytetu Śląskiego podjął uchwałę, by – nadając najwyższą godność doktora *honoris causa* – zaliczyć w poczet znakomitych synów tejże Uczelni Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, jednego z najwybitniejszych współczesnych polskich badaczy mediów i komunikowania, znakomitego nauczyciela, tutora cenionego nie tylko w kraju, ale również poza jego granicami, promotora wielu pokoleń studentów, doktorantów i uczonych, krzewiciela wiedzy o mediach i kulturze, autorytet i eksperta w obszarze nauk społecznych, w dziedzinach takich, jak nauka o mediach, nauka o poznaniu i komunikacja społeczna czy socjologia. Uehonorowano w ten sposób naukowca, który cieszy się niegasnącym uznaniem oraz wielkim szacunkiem środowisk akademickich w Polsce, Europie i na świecie.

Dzisiejsza uroczystość ma szczególny charakter. Data przyznania Profesorowi Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu godności doktora *honoris causa* zbiega się bowiem z jubileuszem naszej Uczelni – 50. rocznicą jej

utworzenia. W swej pięćdziesięcioletniej historii nasza *Alma Mater* uhonorowała tytułem doktora *honoris causa* pięćdziesiąt pięć wyjątkowych osobistości – uczonych, artystów, myślicieli wybitnych w swoich dziedzinach, darzonych głębokim szacunkiem, podziwianych za ich osiągnięcia. Nie sposób, z oczywistych względów, wymienić wszystkich dotychczasowych doktorów honorowych naszej Uczelni, ale przywołajmy chociaż kilkanaście znakomitych nazwisk: Tadeusz Różewicz, Józef Szajna, Jerzy Buzek, Ryszard Kapuściński, Georg Bednorz, Kazimierz Polański, Irena Bajerowa, John Malcolm Swales, Maksymilian Pazdan, Sławomir Mrożek, ks. kard. Zenon Grocholewski, Wojciech Kilar, a także – będący recenzentem dorobku prof. Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego w postępowaniu o nadanie tytułu doktora *honoris causa* naszej Uczelni – prof. Walery Pisarek. Dziś do grona doktorów *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego dołączy Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski – niezwykle ceniony i obdarzony wyjątkowym talentem uczony, nauczyciel akademicki, wychowawca kadr naukowych.

Z wielką dumą i prawdziwą radością przewodniczę tej podniosłej uroczystości, podczas której uhonorujemy najwyższym akademickim laurem Pana Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego. Nadanie tytułu doktora *honoris causa* realizuje misję uczelni wyższych: kreowania wzorców postępowania, a także wskazywania wartości i osób godnych naśladowania. Pan Profesor dzięki swojej wiedzy i mądrości, postawie szacunku i zrozumienia wobec innych, a także dzięki skromności i umiłowaniu nauki wpisuje się w najlepsze europejskie tradycje uniwersyteckie. Jest dla nas zaszczytem, że Pan Profesor znajdzie się wśród osób, które nasza Uczelnia darzy szczególnym szacunkiem i podziwem. Jerzy Mikułowski Pomorski jest bowiem nie tylko wybitnym profesorem z bogatym dorobkiem naukowym, jest także człowiekiem o szerokich horyzontach umysłu, uznanym ekspertem, krytycznym badaczem, ale nade wszystko jest człowiekiem prawdziwie mądrym, twórczym, pracowitym i rozważnym.

Dorobek naukowy Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, obejmujący prawie trzysta wydanych prac, w tym dwadzieścia jeden monografii, jest nowatorski i doniosły pod względem merytorycznym. W swoich pracach badawczych Uczony koncentruje się głównie na dyscyplinie naukowej jaką są nauki o mediach, niegdyś zwane prasoznawstwem. Słowa uznania należą się Profesorowi za trud i niebywałe zaangażowanie w rozwijanie badań w zakresie komunikacji społecznej oraz świadomości kulturalnej. Stał się w nich niekwestionowanym autorytetem, prekursorem wielu badań z tej dziedziny. Ceniony jest również za wybitne zasługi na polu naukowym, dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim.

Pan Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski, którego osiągnięcia naukowo-badawcze są imponujące, to człowiek czynu, a już Arystoteles mawiał, że „cnotę widać wyraźniej w czynach niż w ich braku”. Aktywność społeczna Profesora przekłada się na to, że był – i nadal jest – członkiem wielu organizacji, towarzystw, rad, stowarzyszeń, między innymi Komisji Prasoznawczej Oddziału PAN w Krakowie (funkcję jej przewodniczącego pełnił w latach 1986–1990), krakowskiego Międzynarodowego Centrum Kultury (członek Rady Programowej), Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w której zasiadał w latach 1983–1989), International Council of Museums oraz londyńskiego International Institute of Communications (członek Rady Powierniczej w latach 1979–1984). Nie można nie przypomnieć, że Pan Profesor w latach 1992–1996 pełnił funkcję rektora ówczesnej Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Za swoją ponadprzeciętną aktywność na polu nauki i imponujący dorobek otrzymał liczne honorowe oraz państwowe nagrody i odznaczenia, między innymi Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 90-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Nagrodę Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich za książkę *Badanie masowego komunikowania*, Medal Komisji Edukacji Narodowej, tytuł członka honorowego Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, Złotą Odznakę „Za pracę

społeczną dla miasta Krakowa”, Złotą Odznakę Honorową Województwa Małopolskiego – Krzyż Małopolski nadany przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Został wyróżniony tytułami: *doctor honoris causa in letters* Grand Valley State University (Michigan, USA, 1993) oraz *doctor honoris causa in law* (University of Teesside, Wielka Brytania, 1996).

Środowisko akademickie Uniwersytetu Śląskiego czuje się szczególnie związane z Profesorem Jerzym Mikułowskim Pomorskim. Przez dwadzieścia osiem lat był On bowiem wykładowcą, ale przede wszystkim opiekunem naukowym i mentorem studiujących na Wydziale Nauk Społecznych naszej Uczelni. Stał się współtwórcą katowickiego centrum badań nad mediami lokalnymi w Polsce.

Wymienione dokonania, osiągnięcia i zasługi Profesora Jerzy Mikułowskiego Pomorskiego sprawiają, że stał się On dla wielu przedstawicieli środowiska medioznawczego, i dla nas, Mistrzem, Nauczycielem, Wychowawcą. To człowiek prawy, uczciwy, który kieruje się w swoim życiu takimi wartościami, jak: szlachetność, pracowitość, pożyteczność, zaangażowanie. Swym talentem i wiedzą niezmiennie dzieli się z innymi: nauczając, wygłaszając referaty w Polsce i za granicą (m.in. w Wielkiej Brytanii), udzielając konsultacji i nieustannie publikując.

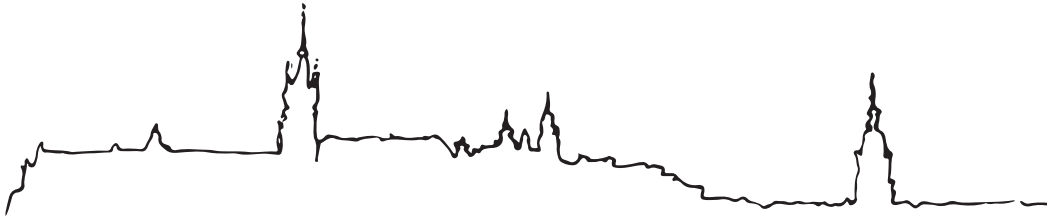
W środowisku akademickim potrzeba mistrzów, których studenci i młodzi naukowcy będą mogli naśladować. W osobie Laureata widzimy taki wzorzec i cieszymy się, że Uniwersytet Śląski powiększy grono swoich doktorów *honoris causa* o człowieka, który dla młodzieży akademickiej może być autorytetem naukowym i moralnym.

W tym podniosłym dniu Dostojnemu Doktorowi Honorowemu składamy serdeczne życzenia dalszych osiągnięć, twórczych inspiracji, wielu sił w podejmowaniu codziennych wyzwań, satysfakcji z dobrze pełnionej roli Uczzonego i Mistrza oraz wszelkiej pomyślności i dobra w życiu osobistym.

Andrzej Kowalczyk

Laudacja

Prof. dr hab. Stanisław Michalczyk
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Nauk Społecznych

Laudacja na cześć Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego

Magnificencjo,
Wielce Szanowny Panie Profesorze,
Szanowni Państwo!

Profesor dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski urodził się 3 stycznia 1937 roku w Katowicach, w rodzinie inteligenckiej, o tradycjach ziemiańskich. Jak wielu jego rówieśników, w pochodze wojennej szybko stracił ojca, który jako oficer rezerwy, zmobilizowany w 1939 roku, podzielił los polskich oficerów na Wschodzie. Został osadzony w obozie w Starobielsku, a zginął w siedzibie NKWD w Charkowie. Wcześniej, przed wojną, pracował w śląskich kopalniach, nadzorując bezpieczeństwo robót. Nie tylko zresztą zawodowo, ale i rodzinnie, Prof. Mikułowski Pomorski był i jest związany ze Śląskiem. Jako dziecko często spędzał tu wakacje w jednym z majątków, pozostając wtedy pod opieką swojej ciotki.

Profesora poznałem w roku 1984, kiedy to jako asystent w Zakładzie Dziennikarstwa zacząłem uczęszczać na prowadzone przez Niego seminarium doktoranckie (wraz z grupą kolegów). Opieka naukowa zaowocowała napisaniem i obronieniem pracy doktorskiej w roku 1987. To samo było udziałem pozostałych doktorantów. Po obronach awansowaliśmy na stanowiska adiunktów. Po habilitacjach, w których Profesor miał znaczący udział naukowy, sami staliśmy się promotorami prac magisterskich i doktorskich. Współpraca naukowa trwa do dzisiaj. To, że w Uniwersytecie Śląskim funkcjonuje i rozwija się nauka o mediach i komunikowaniu, jest zasługą Profesora. Bez Niego może w ogóle nie byłoby tego Ośrodka. Niekiedy w środowisku medioznawców w Polsce mówi się o „katowickiej szkole medioznawczej”, co na pewno możemy odnieść do badań nad media-

mi lokalnymi, w czym Profesor ma decydujący udział. Wspomnieć należy także w tym kontekście o recenzenckiej roli Profesora, opiniującego wiele prac habilitacyjnych, ale także monografii i prac zbiorowych wydanych przez naszych pracowników. Oczywiście także wspólnie braliśmy udział w licznych konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Od 1946 roku Profesor mieszka w Krakowie. Tutaj kończy szlak wojennych wędrówek i rozpoczyna okres edukacji. Ma wtedy dziewięć lat. Od tego czasu Jerzy Mikułowski Pomorski jest niezmiennie związany z tym miastem. W nim się wychowuje, kształci i dorasta. W 1954 roku po zdaniu matury w Liceum im. Augusta Witkowskiego decyduje się podjąć studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim. Mury Uczelni przechowują wciąż skarb autorytetu starych, przedwojennych profesorów, z których wielu to wybitni uczeni. Młody student prawa zdążył się jeszcze zetknąć z nimi w trakcie studiów. Pod ich wpływem – a są to między innymi uczeni tej miary, co historyk prawa Adam Vetulani, karnista Władysław Wolter, znawca prawa państwowego Konstanty Grzybowski – formują się Jego pierwsze zainteresowania naukowe. Jerzy Mikułowski Pomorski uczestniczy w prowadzonych przez nich seminariach. Pracę magisterską na temat funkcjonowania sądów wiejskich w XVII i XVIII wieku pisze u prof. Vetulaniego. Uzyskuje magisterium w 1958 roku. Od 1957 roku studiuje także socjologię na Wydziale Filozoficzno-Historycznym i właśnie ta dziedzina zaważyła na późniejszych naukowych losach Profesora. W trakcie studiów socjologicznych pozostaje pod wpływem wybitnego teoretyka Pawła Rybickiego, o którego dorobku wiele opowiadał nam podczas wspomnianego seminarium doktoranckiego w UŚ. W ramach seminarium Pawła Rybickiego broni w 1963 roku pracę magisterską poświęconą studenckiej publiczności teatru i filmu. Znajduje się także w kręgu oddziaływania dwóch innych wielkich indywidualności polskiej socjologii – Stanisława Ossowskiego i Józefa Chałasińskiego, pod którego kierunkiem broni później pracę doktorską. W 1956 roku Profesor angażuje się w studencki ruch odwilży

„październikowej”. Nie samą nauką jednak tylko żyje. Trenuje szermierkę i uprawia turystykę górską, odbywa pierwsze podróże zagraniczne do Holandii, Norwegii, Wielkiej Brytanii. W tym czasie ważniejsza staje się socjologia i antropologia kultury niż prawo.

Pierwszy etap drogi zawodowej prowadzi do otwartego w 1956 roku Krakowskiego Ośrodka Badań Prasoznawczych, który poszukuje socjologa w celu uzupełnienia składu tworzonego właśnie interdyscyplinarnego zespołu naukowego. Ten wybór zaważył właściwie na dalszych losach naukowych Profesora, związał Go z mediami. Nauka o mediach i komunikowaniu (w dzisiejszym rozumieniu) w Polsce dopiero raczkowała. Nie było badań empirycznych ani tym bardziej teorii. Trzeba to było stworzyć. Wkład Profesora w rozwój nowej nauki, określenia jej formuły oraz poszerzenie jej o ujęcia teoretyczne z perspektywy czasu okazał się znaczny, powszechnie uznawany w literaturze przedmiotu. Chodzi przede wszystkim o otwarcie polskiego medioznawstwa na trendy nauki światowej, a także o rozwój wielowątkowych studiów nad sposobami użytkowania mediów i ich społecznymi efektami. Związki z mediami mają charakter nie tylko teoretyczny. W różnych okresach swojego życia Jerzy Mikułowski Pomorski współpracuje z pismami: „Przekrój”, „Życie Literackie”, „Tygodnik Powszechny”, „Kraków. Magazyn Kulturalny”. Od wielu lat szczególnie angażuje się w redagowanie pisma lokalnego „Salwator i Świat”, swoistego fenomenu na wielkomiejskiej mapie kulturalnej Krakowa. Wielokrotnie dyskutowaliśmy na ten temat w Zakładzie Dziennikarstwa UŚ.

Od 1962 roku Profesor pracuje w Akademii Ekonomicznej w Krakowie, gdzie w latach 1990–1996 pełni funkcję Rektora. W 1991 roku obejmuje zorganizowaną przez siebie Katedrę Studiów Europejskich. Była to pierwsza taka jednostka w Polsce. W początkowych latach kariery akademickiej Mikułowski Pomorski włącza się w badania nad muzeami. Oznaczało to wejście na słabo wówczas spenetrowane obszary socjologii kultury. Na podstawie badań przeprowadzonych w 1965 i 1966 roku w Muzeum – Zamku

w Łańcucie powstaje praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. Józefa Chałasińskiego. Praca ta ukazała się w formie książkowej pt. *Muzeum – Zamek w Łańcucie. Studium socjologiczne*. W 1973 roku Mikułowski Pomorski wyjeżdża na staż naukowo-badawczy do Londynu. Tutaj w London School of Economics and Political Science pracuje jako stypendysta British Council. Owocem pobytu jest nowatorska praca *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej*, na podstawie której uzyskuje w 1977 roku habilitację (Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego).

Dorobek Profesora jest imponujący zarówno pod względem ilościowym, jak i merytorycznym. Jest autorem lub współautorem dwudziestu jeden książek oraz dwustu dziewięćdziesięciu artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub pracach zbiorowych. Oprócz wspomnianych już prac awansowych szczególnie ceniona jest w środowisku medioznawców profesorska książka pt. *Informacja i komunikacja. Pojęcia i wzajemne relacje* z roku 1990. Pod względem tematycznym dotyczy przede wszystkim problematyki mediów, komunikowania masowego, komunikacji społecznej w aspekcie międzykulturowym oraz socjologii kultury. Myśl przewodnią większości publikacji Profesora, czyli jądro propozycji teoretycznych, stanowi teza, że podstawowym zjawiskiem społecznym jest proces komunikacji i komunikowania się. Chodzi o przebiegające w określonych warunkach zjawiska kulturowe. Proces komunikacji opiera się w istocie na nieustannych aktach interpretacji faktów symbolicznych i rzeczowych w ramach środowiska kulturowego. Z nich wyłaniają się coraz to nowe, mniej lub bardziej trwałe, kulturowe postaci wspólnot komunikacyjnych.

Oczywiście, zakres tematyczny dorobku Profesora jest o wiele szerszy. Niekiedy przyjaciele używają w tym kontekście terminu „bujność”, co oznacza, że dorobek ten rozrasta się na różne strony, ale wokół rdzenia centralnego. Dzisiejszy Doktorant uczestniczył w wielu projektach badawczych, nie tylko dotyczących mediów. Wymienić trzeba badania nad odbiorem plastyki przez młodzież, studia nad syntezą badań dotyczą-

cych społeczeństwa polskiego, badania nad przestrzenią społeczną wielkomiejskich osiedli mieszkaniowych „Blokowisko”, studia globalne nad używaniem techniki wideo (UNESCO 1984–1985), badania nad wizją domu w świadomości młodych ludzi (studia międzynarodowe), badania nad wizją Europy w prasie polskiej z lat 1989–1991, studia nad socjotechniką, studia nad teorią komunikowania, studia i projekt zarządzania Telewizją Polską (1990), prowadzenie programu szkolenia kandydatów do polskich władz samorządowych (1990).

Byłoby błędem sądzić, że tak intensywna działalność pisarska pochłaniała całą energię Profesora. Nigdy nie uchylał się od wypełniania podstawowych obowiązków nauczyciela akademickiego. Wielokrotnie nagradzono Go za pracę dydaktyczną i organizacyjną. Jego obecność jest także widoczna w życiu publicznym. Był członkiem Krakowskiego Komitetu Obywatelskiego i Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Interesował się sportem, a zwłaszcza piłką nożną, czego wyrazem jest funkcja wieloletniego wiceprzewodniczącego Towarzystwa Sportowego „Wisła” oraz przewodniczącego Rady tegoż Towarzystwa.

Długa jest lista sprawowanych przez Profesora funkcji w różnych okresach. Był ekspertem UNESCO w dziedzinie międzynarodowego ładu informacyjnego i prawa do komunikowania się, członkiem International Institute of Communications w Londynie, członkiem University Council of Education Management Transfer w Sztokholmie, przewodniczył Komisji Prasoznawczej Oddziału Polskiej Akademii Nauk. Zasiadał w Radzie Głównej Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Prowadził gościnne wykłady na uczelniach zagranicznych – między innymi w Wielkiej Brytanii, Szwecji, na Węgrzech, w Niemczech i USA.

W 1993 roku otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Grand Valley State University w Allendale w dziedzinie nauk humanistycznych, a w roku 1996 – tytuł doktora *honoris causa* University of Teesside w Wielkiej Brytanii w dziedzinie prawa. W 2010 roku był – w związku z Jego

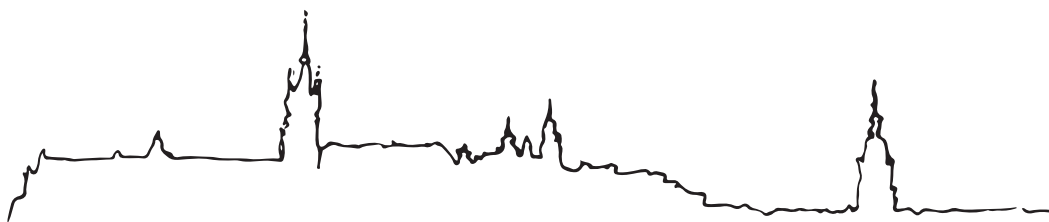
pracą naukową – nominowany do Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Za swoją wszechstronną działalność został odznaczony między innymi Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi (1970 i 1984), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1991), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1999), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1997), Złotą Odznaką „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa” (1984). W 2015 roku otrzymał Krzyż Małopolski – Złotą Odznakę Honorową Województwa Małopolskiego. Pomiędzy w tej prezentacji wiele innych, równie ważnych, odznaczeń i wyróżnień.

Na zakończenie wróć raz jeszcze do pracy Profesora na Uniwersytecie Śląskim w latach 1984–2012, dlatego że jest to istotny powód naszego tutaj zgromadzenia. Odegrał On i dalej odgrywa wyjątkową rolę w kształceniu kadry naukowej Zakładu Dziennikarstwa. Oprócz mówiącego te słowa, wypromował także Mariana Gierulę, Marka Jachimowskiego, Zbigniewa Oniszczuka. W następnych latach Profesor wypromował jeszcze kolejnych doktorów: Bernarda Grzonkę, Ilzę Kowol, Mirosławę Wielopolską-Szymurę oraz Dariusza Barana. Sprawował nie tylko opiekę naukową nad badaniami, ale prowadził zespół badaczy do kolejnych stopni i tytułów naukowych. Zaczęliśmy w latach osiemdziesiątych od prasy i dziennikarstwa lokalnego, co było kontynuacją koncepcji ówczesnego kierownika Zakładu Dziennikarstwa dr. Józefa Mądrego. Można po latach stwierdzić, że prace te stały się ważnym wkładem śląskiego ośrodka medioznawczego do dorobku medioznawstwa polskiego. Dalszy rozwój ośrodka zaowocował obroną czterech prac habilitacyjnych i uzyskaniem jednego tytułu naukowego. One także były związane z teorią i praktyką komunikowania lokalno-regionalnego, aczkolwiek ich autorzy podejmowali później już o wiele szersze problemy naukowe. Wypromowani przez Profesora pracownicy sami stali się promotorami szesnastu prac doktorskich, recenzentami w przewodach habilitacyjnych i w procedurach o tytuł naukowy.

Chciałbym z tego miejsca za to wszystko serdecznie podziękować Panu Profesorowi. Wielce szanowny Doktorancie! Cieszymy się, że Uniwersytet Śląski może okazać Ci uznanie, przyznając najwyższą godność akademicką – doktorat honorowy.

Stanisław Michalczyk

Słowo Doktoranta

Lekcja śląska dla komunikologa

Szanowni Państwo,

Uniwersytet Śląski w Katowicach jest jedyną polską uczelnią, która przyznała mi doktorat honorowy. To mój trzeci taki tytuł. Dwa wcześniejsze, amerykański i angielski, zdawałyby się ważniejsze i bardziej nobilitujące. Ale mimo ich znaczenia takimi dla mnie nie były.

Czy były zasłużone?

Obserwacje moje wskazywały, że taki honor otrzymuje się za trwałe związki laureata z uczelnią benefaktorem, a nie tylko za znaczący naukowy dorobek czy efektowne jednorazowe osiągnięcie. Trzeba tam być, pracować i korzystać z miejscowego twórczego otoczenia. Samemu czegoś dokonać.

Gdy odbierałem swój doktorat w Uniwersytecie Grand Valley w Stanach Zjednoczonych, jedno z trzech tylko wypowiedzianych przeze mnie słów podziękowania brzmiało: **Not deserve** – **nie zasługuję**. I chociaż potem zwrócono mi uwagę, że w Ameryce taka europejska skromność jest nie na miejscu, bo ci, co dają, dobrze wiedzą, co czynią, pozostałem przy swej pierwszej myśli i do niej musiałem powrócić, zanim stanąłem przed Wami.

Za co ten honor, jaki dał mi brytyjski University of Teesside, wiedziałem dokładnie. Było to działanie dla dobra obu uczelni. Ich uniwersytetu i mojej Akademii Ekonomicznej.

Trzeba zadać aktualne pytania: Jakie są moje zasługi tu wniesione? Co łączyło mnie i łączy nadal z Górnym Śląskiem?

Na początek więc musiałem się urodzić, a miało to miejsce w Katowicach, w klinice przy ulicy Wita Stwosza. Z rodziców, jak tu się mówi, **goroli**, ojciec z Sandomierskiego, matka z Kujaw. Stanowili oni tę młodą

inteligencję polską, która przyjechała po wielkiej wojnie na Górny Śląsk, ojciec – by zarządzać wielkim przemysłem. Wspólnota Interesów Górniczo-Hutniczych, która ojca mego, absolwenta Uniwersytetu Warszawskiego, ściągnęła, powierzyła mu dość prędko wysokie stanowisko. Nie wiedziałem nic o jego pracy i stosunkach z ludźmi, a bardzo chciałem się czegoś dowiedzieć, zwłaszcza gdy uświadomiłem sobie, jak przybysze zza kordonu zadzierali tutaj nosa, ale niczego złego o ojcu nie usłyszałem. Raczej dobre były oceny jego działalności socjalnej, za którą odpowiadał we Wspólnocie. On sam nie mógł mi nic o tym powiedzieć, bo wkrótce po wybuchu wojny został osadzony w obozie NKWD w Starobielsku, a reszta losu takich osób jest znana jako zbrodnia katyńska.

Gdy zamieszkałem w Krakowie w wynajętym pokoju profesorskiego mieszkania, byłem milczącym świadkiem, o ścianę, jak dwaj historycy i obaj Kazimierzowie – Lepszy i Popiołek – zrywali się, jak założyć Uniwersytet Śląski, we współdziałaniu dwu tradycji i kulturalnych interesów Śląska i Małopolski. Życie długo nie prowadziło mnie tutaj, chociaż jednak blisko, bo jako student prawa praktykowałem w sądzie w Bielsku-Białej. Nadto mój mistrz, wybitny socjolog Paweł Rybicki, przed wojną dyrektor Biblioteki Śląskiej, przypominał swoim uczniom o tych związkach Górnego Śląska i Małopolski. Związki tych dwu ziem zahaczały zatem o moje życie.

Dopiero w roku 1984 Wasz Uniwersytet spojrział w moją stronę. Byłem wówczas absolwentem prawa i socjologii, pracownikiem Akademii Ekonomicznej w Krakowie i zaawansowanym już badaczem mediów, a problem ich przestrzennego rozmieszczenia interesował mnie od chwili, gdy rozpocząłem pracę w Krakowskim Ośrodku Badań Prasoznawczych w 1959 roku.

Regionalność, a dalej lokalność mediów, zaczęła odzyskiwać swoje znaczenie w kraju, który tak trudno się wyzwalał z formuł centralistycznych. Gdy pewne regiony były swej medialnej lokalności niemal zupełnie pozabawione, Górny Śląsk zachował najwięcej niezależności. To go wyróżniało. Mogłem się praktycznie przekonać, jak ważna jest śląska regionalność, gdy

tylko objąłem tu zajęcia i zaczęli stawać przede mną na pozór podobni do siebie studenci, ale im więcej z sobą rozmawialiśmy, tym bardziej przekonywałem się, że różnią ich, i to poważnie, poglądy na wiele spraw – najczęściej zaś na temat wartości miast śląskich, choćby najmniejszych, lokalnych drużyn piłkarskich i smaku takiegoż piwa. Różnic w regionalnych akcentach ich mowy nie dostrzegałem. Tego musiałem się uczyć. Były to tak silne uczucia lokalne, że patrzenie na Górny Śląsk z perspektywy krajowej, a co dopiero nierozumianej zupełnie globalnej, było utrudnione.

Takie regionalne widzenie komunikowania i służących mu mediów było wówczas nie tylko politycznie niepoprawne, ale też nie mieściło się w modnej wtedy wizji mediów społeczeństwa masowego. Głosiła ją teoria, jednocześnie też starała się ją realizować państwowa polityka komunikowania. Wynikało to zresztą z przekonań akademickich uniwersalistów, którzy nie cenili różnic, a tylko podobieństwa. Gdy we wczesnych latach siedemdziesiątych przygotowywałem numer kwartalnika „Kraków. Magazyn Kulturalny” poświęcony regionalizmowi, nazywany luminarzem polskiej humanistyki, nazwisko jego przemilczę, uznał, że jest to archaiczny problem rodem z XIX wieku. A jednak nie był. Regionalność, a nawet lokalność w tym właśnie czasie stawała się formą społecznej integracji, dającej impuls do przetrwania. Ciekawe, że dziś, po wielkim narodowym zryw, który powinien nas na zawsze zjednoczyć, powraca ona do znaczenia i jest silnym czynnikiem tożsamościowym. „Prawdziwi Polacy” – koncept polityczny centralnie dziś proponowany, napotyka opór w związku z miejscem, ziemią, lokalną tradycją. Ta ostatnia wydaje się bardziej autentyczna, a uwolniona od manipulacji. Zresztą czas dowiódł, że wernakularna otwarta śląska perspektywa okazała się słuszna, zadając kłam tym, którzy mienią się sterylnymi Polakami. Czas też unaocznił, jak dalece nimi nie są, ukrywając swoje lokalne uwarunkowania.

Mieszkańcy innych, tak zwanych centralnych, części kraju, żyjący w przekonaniu, że są czystymi Polakami mówiącymi klasycznym językiem

polskim, gdy zaczynają przemawiać publicznie, coraz częściej odkrywają, przez nagminnie popełniane językowe błędy typu *mogom*, *chcom*, *wiążć*, swą przynależność do zapomnianej społeczności lokalnej, na przykład tej dziś ujawniającej się w politycznych wystąpieniach wymowy z pogranicza Mazowsza i Polesia. Nie potrafią tego opanować i gdy wypowiadają się urzędowo, proszą, by ich nie poprawiać. *Bo ja tak mówię* – dodają.

Zapóźniony prowincjonalizm zapoznanych ziem Polski centralnej domaga się dziś rehabilitacji przez podniesienie do rangi narodowej. Sam żyję w Małopolsce, gdzie znajomość gwary góralskiej i krakowskiego zaśpiewu stały się umiejętnościami cenionymi i kultywowanymi, mimo że większość jej mieszkańców otarło się o wyższe wykształcenie. To nowy rys polskiej inteligencji, która w ten sposób otwarcie podkreśla swe przypisanie lokalne. Nie wszyscy są jednak inteligentami. A wielu bardzo chce nimi być.

Zjawiska międzyludzkiego porozumiewania były na Śląsku przesiąknięte rytmem tutejszego życia, o czym należało zawsze pamiętać. W treściach komunikowania, które odczytywali z mediów lokalni odbiorcy, choćby w najbardziej scentralizowanym przekazie, odnajdywali coś własnego, lokalnego, wernakularnego. Bez względu na to, jak oficjalne źródła przekazu były zuniformizowane, to, co mieszkańcy Śląska odczytywali i rozumiali, było zawsze naznaczone lokalnie.

Józef Mądry, wielki romantyczny fantasta, próbował przekazać mi swoją wizję Górnego Śląska. Była ona spontaniczną kompozycją treści galicyjskiego sentymentalizmu i śląskiego pragmatyzmu. Nie docierała do wszystkich ukrytych śląskich narracji, które kształtowały dzieje Śląska traktowanego odmiennie niż reszta kraju przez okupanta i władzę komunistyczną. Tworzyły one rysę zróżnicowań, która oddzielała właściwy Górny Śląsk od ziem przyłączonych do niego po zaborach (tego przezwyciążania kordonu, które się tutaj dokonywało, a potem dalszych wcieleń) czy od części Małopolski.

Na skutek wydarzeń historycznych Górny Śląsk na wiele lat przyjął piętno całego Śląska i oddzielił się od Śląska Dolnego na tak długo, że stał się jedynym synonimem tej historycznej krainy. Dziś dzięki rehabilitacji kulturowej i społecznej Dolnego Śląska powraca myśl o jedności tej ziemi.

Przenikanie się pograniczy Górnego Śląska i Małopolski stworzyło podstawy do integracji tych najintensywniej zasiedlonych ziem Polski.

Wydawałoby się, że utrzymujące się polityczne działania dezintegracji społeczności górnośląskiej winny wnieść tu uczucia wzajemnej wrogości i wewnętrznych niechęci, tak jak było w międzywojniu. Ale doświadczenia tamtego złego czasu sprawiły, iż rzeczy nie potoczyły się w tym kierunku. Gdy patrzymy na bardzo współczesny stan narodowego rozłamu w dzisiejszej Polsce, uderza obserwatora, jak umiarkowanie przejawia się on na Górnym Śląsku. Ta ziemia, jako całość, trwa, zawdzięczając to swemu wewnętrznemu ustrukturyzowaniu wyrażonemu przez niezmienną, silną lokalność.

Tego wszystkiego miałem się nauczyć z chwilą, gdy zacząłem pełnić powierzone mi zadanie nauczania i prowadzenia seminarium doktoranckiego z czworgiem zdolnych i bardzo pracowitych młodych ludzi, pochodzących z różnych części dzisiejszego Górnego Śląska. Wszyscy oni mieli odpowiedzieć na jedno wspólne zagadnienie: Jak myśl prasy lokalnej jest wcielana w życie w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska. Seminarium było ciągłą dyskusją, w której wymienialiśmy swoje myśli i spostrzeżenia, a ja uczyłem się Górnego Śląska. Prasa lokalna, wyjściowy temat seminarium i prac tam powstających, zaczęła udzielać swoich łamów innym postaciom komunikacji międzyludzkiej. Obraz centralnego komunikatora, który przemawia do poddanych, został zastąpiony obrazem Górnego Śląska rozmawiającego z sobą.

To właśnie moje katowickie doświadczenia posłużyły mi do podjętych już w Krakowie studiów nad komunikacją międzykulturową i uruchomienia pierwszej w Polsce Katedry Studiów Europejskich. Śląska empiria

oswajała mnie z myślą europejskiej wielokulturowości, dodając do zróżnicowanego kulturowo Górnego Śląska motywy kresowe i elementy dziedzictwa innych migracji, które przetoczyły się przez Śląsk – w najszerszym, najpełniejszym jego pojmowaniu. Rezultaty naszych prac i studiów były pozytywne, jak słyszeliśmy tutaj w wypowiedzi Laudatora. Nie mnie o tym sądzić.

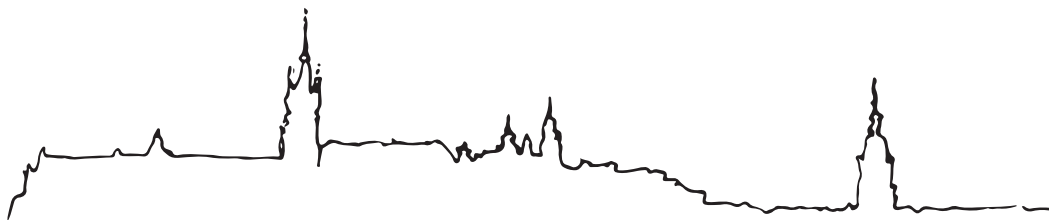
To, co chciałem Państwu tu przekazać, to tylko moje widzenie pracy na Śląsku i potrzeba wyrażenia wdzięczności za to, czego tutaj doznałem.

Jerzy Mikułowski Pomorski

Opinie Recenzentów

Recenzja

Prof. dr hab. Janusz Włodzimierz Adamowski
Uniwersytet Warszawski
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Opinia

w sprawie zasadności przyznania

**Profesorowi dr. hab. Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu
tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach,
na wniosek Rady Wydziału Nauk Społecznych tegoż Uniwersytetu**

Moją opinię powinienem rozpocząć od zaznaczenia, iż swoje znakomite, wszechstronne, rzec nawet można, wykształcenie Pan Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski zdobył w kilku wiodących ośrodkach akademickich: krajowych i zagranicznych. W roku 1958 ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzyskując tytuł zawodowy magistra za pracę poświęconą sądownictwu wiejskiemu w XVII wieku. Cztery lata później został magistrem socjologii, także w tej samej Uczelni, broniąc pracę poświęconą studenckiej publiczności teatru i filmu. Studiował też w latach 1973-1974 w słynnej London School of Economics and Political Science, działającej od roku 1895 kuźni kadr, kształcącej na potrzeby wielu najważniejszych instytucji politycznych i gospodarczych współczesnego świata, co też wydaje się sprawą dość oczywistą, biorąc pod uwagę Jego wieloletnią pracę w krakowskiej najpierw Wyższej Szkole Ekonomicznej (następnie działającej pod nazwą Akademia Ekonomiczna), obecnie noszącej nazwę Uniwersytet Ekonomiczny. Odbył także liczne staże stypendialne w renomowanych zagranicznych placówkach naukowych, głównie w państwach anglosaskich, gdzie rozwój nauki o komunikowaniu i mediach był zawsze szczególnie dynamiczny.

Pracę doktorską, zatytułowaną „Muzeum – Zamek w Łańcucie w jego funkcjach kulturowych i jako lokalny czynnik miastotwórczy” napisał pod opieką wybitnego socjologa światowego formatu, prof. Józefa Chałasińskiego, broniąc ją w Instytucie Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk w 1969 roku. Habilitację z kolei uzyskał w 1977 roku za

wielce nowatorską w naszym kraju jak na tamten czas monografię *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej*. W tym miejscu, niejako dygresyjnie, warto podkreślić, że to właśnie z grona socjologów wywodzi się znacząca, wpływowa w środowisku znawców mediów i komunikowania grupa badaczy, by wspomnieć tylko nazwiska nieżyjącego już Tadeusza Kupisa – prominentnego przedstawiciela warszawskiego ośrodka medioznawczego (ucznia prof. Jana Szczepańskiego), a z żyjących – Tomasza Goban-Klasa czy właśnie Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego.

Profesurę Jerzy Mikułowski Pomorski otrzymał w roku 1990, a podstawy do nadania Mu tego tytułu stanowiła aktualna i znacząca wiele po dziś dzień w naukach o mediach monografia *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje* (Kraków 1990).

Zawodowo związany przez lata z krakowską uczelnią ekonomiczną Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski ma jednak też w swoim życiorysie miejsca wskazujące na jego związki ze środowiskiem mediów, w latach 1959–1960 był bowiem zatrudniony w Ośrodku Badań Prasoznawczych Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa – Książka – Ruch” (z którym, nawet po odejściu stamtąd, utrzymywał przez lata ścisłe kontakty). Wkrótce potem podjął pracę w Krakowskim Wydawnictwie Prasowym, a następnie został publicystą cenionego – za intelektualną niezależność – w czasach PRL ogólnopolskiego tygodnika „Przekrój”.

Jako się jednak rzekło, zdecydowana większość zawodowego życia Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego przypada na czas Jego pracy w krakowskim Uniwersytecie Ekonomicznym (to nazwa współczesna tej Uczelni). Tam właśnie przebył On swoją całą drogę naukową, rozpoczynając od stanowiska asystenta, poprzez kolejne szczeble, aż do profesora nadzwyczajnego, i otrzymania tytułu profesora zwyczajnego. Jej swoistym zwieńczeniem stała się funkcja Rektora tej Uczelni, którą sprawował w latach 1990–1996. Przez dwadzieścia dwa lata kierował też Katedrą Studiów Europejskich w krakowskim Uniwersytecie Ekonomicznym.

Co jest godne szczególniejszego podkreślenia w niniejszej recenzji to fakt, iż przez owe długie lata swej pracy w uczelni ekonomicznej Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski utrzymywał żywe kontakty z mediami masowymi, będąc w okresie 1971–1974 publicystą krakowskiego pisma „Kraków. Magazyn Kulturalny”, a także aktywnie współpracował z ogólnopolskim tygodnikiem „Życie Literackie” (lata 1974–1981). Dla środowiska zaś naukowego i kulturalnego Górnego Śląska nader istotne znaczenie miała – sięgająca 1984 roku – obecność Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego w tutejszym Uniwersytecie, gdzie na Wydziale Nauk Społecznych został zatrudniony na stanowisku profesora i ostatecznie spędził tam aż dwadzieścia osiem lat, stając się (obok dr. Józefa Mądrego) jednym z „ojców” tamtejszego medioznawstwa, wielce cenionym wykładowcą, promotorem prac i opiekunem naukowym młodej kadry akademickiej (o czym będzie jeszcze mowa w dalszych partiach niniejszej opinii).

Przyglądając się wnikliwie dorobkowi naukowemu Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, nie sposób nie zauważyć swoistej renesansowości Jego zainteresowań badawczych, co przejawia się między innymi w realizowanych przez Niego projektach: od badań nad odbiorem plastyki wśród młodzieży i nad wielkomięską przestrzenią społeczną, przez badania nad publicznością muzealną w Polsce, eksplorację wizji domu w świadomości ludzi młodych, czy też wizji Europy prezentowanej na łamach polskiej prasy z lat 1989–1991, aż po studia nad socjotechniką, teorią komunikowania czy też komunikacją międzykulturową.

Współpracował On przy tym aktywnie z tak różnymi instytucjami i organizacjami, jak: Muzeum Zamkowe w Pszczynie – jako członek jego Rady Programowej, krakowskie Międzynarodowe Centrum Kultury (także członek Rady Programowej), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w której zasiadał w latach 1983–1989) czy International Council of Museums oraz londyński International Institute of Communications, gdzie był członkiem Rady Powierniczej w latach 1979–1984.

Za swoją ponadprzeciętną aktywność na polu nauki oraz w sferze organizacji badań i działalność na rzecz szkolnictwa wyższego otrzymał liczne państwowe nagrody i odznaczenia, między innymi Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi oraz Krzyże: Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, a także Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz odznaki za zasługi dla regionu i lokalnej społeczności – Krakowa, województwa bielskiego (1996) i małopolskiego (1997, 2005, 2007) czy też za zasługi w pracy na rzecz związków i organizacji branżowych, jak Polski Związek Chórów i Orkiestr czy Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej. Wśród tych wielu odznaczeń i wyróżnień znajdujemy także nagrody za działalność publikacyjną (a więc przede wszystkim prace naukowe), jak na przykład Nagrody Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich za książkę *Badanie masowego komunikowania*, czy też liczne nagrody i wyróżnienia resortowe oraz uczelniane. Swoim honorowym członkostwem obdarzyło Go też, w geście uznania Jego zasług na polu badań naukowych i działalności organizacyjnej, Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej.

Na obszerny, bogaty ilościowo oraz jakościowo i rozległy tematycznie dorobek naukowy Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego złożyło się blisko trzysta publikacji, w tym aż dwadzieścia jeden książek (niektóre z nich nawet wznawiane). Podkreślając różnorodność tematyczną tego dorobku piśmienniczego, warto zaznaczyć, iż są to prace, które mieszczą się nie tylko w obszarze szeroko rozumianych nauk o mediach, ale także w sferze innych dyscyplinach, jak: ekonomia, antropologia, socjologia, stosunki międzynarodowe, kulturoznawstwo. By zaś lepiej zobrazować przedstawioną opinię, przywołam w tym miejscu wybrane tytuły tak niekiedy odległych od siebie przedmiotowo pozycji autorstwa Kandydata do godności doktora *honoris causa*, jak: *Muzeum – Zamek w Łańcutcie. Studium socjologiczne* (Łańcut 1971); *Kraków w naszej pamięci* (Kraków 1991); *Współczesne społeczeństwo polskie. Wstęp do socjologii* (wspólnie z R. Dyoniziakiem i Z. Puckiem), (Warszawa 1980); *Kultura wobec społecznej transformacji*

(Kraków 2005); *Zmieniający się świat mediów* (Kraków 2008); *Stawanie się Krakowem w naszej pamięci. Studium z antropologii życia miejskiego w XX wieku* (Kraków 2014). W bardzo osobistym szkicu zatytułowanym *Moje książki* tak sam Autor pisze o swoich dokonaniach pisarskich: „Jest ich sporo. Obecnie [w roku 2017 – J.W.A.] 21, przy czym niektóre z nich to drugie zmienione wydania poprzednich. Ale nie tak wiele. Autorzy rzadko opisują okoliczności, które zadecydowały, że jakaś ich książka została napisana. Nie chcę wyjaśniać, czemu tak jest, przypuszczam, że są ze swych prac zadowoleni. Ja nie. Zaraz po ukazaniu się książki nachodzą mnie wątpliwości, tak, że nie czytam jej z przyjemnością i dopiero po pewnym czasie daję się do niej przekonać”.

Ten – powtórzę raz jeszcze – „renesansowy” w istocie, jakże szeroki zakres zainteresowań Profesora Mikułowskiego Pomorskiego dawał też o sobie znać w uprawianej przez Niego dydaktyce, owocując wieloma interesującymi wykładami i seminariami, dobrze przyjmowanymi przez słuchaczy, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami.

Pisząc uprzednio o licznych i stabilnych związkach Profesora z Krakowem, świadomie, już na zakończenie niniejszej opinii, zachowuję inny, szczególnie ważny fragment Jego życiorysu, który stanowi, rzecz można, bezpośredni powód jej powstania. Myślę tu o wieloletniej więzi Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego z Górnym Śląskiem oraz główną uczelnią tego regionu, czyli Uniwersytetem mającym w nazwie słowo „Śląski”. To tutaj właśnie, na Wydziale Nauk Społecznych, spędził On aż dwadzieścia osiem lat, nie tylko jako wykładowca, ale nade wszystko jako opiekun naukowy i mentor grupy młodych ówczesnie miejscowych badaczy, skupionych w Zakładzie Dziennikarstwa; osób znajdujących się na pierwszym, wstępnym (lecz jakże ważnym) etapie swojej akademickiej kariery, dla których potrzeba spotkania z naukowym autorytetem była wówczas szczególnie paląca. To właśnie dzięki Profesorowi Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu powstały (napisane pod Jego kierownictwem), w latach 1987–1989,

cztery pierwsze (a potem jeszcze dwie następne) prace doktorskie, przygotowane na podstawie realizowanego wówczas w tej placówce oryginalnego programu badawczego nad dziennikarstwem lokalnym. Dodajmy – programu, który stał się ważnym wkładem śląskiego ośrodka medioznawczego, wniesionym do coraz bardziej obfitego dorobku polskich badań nad środkami przekazu.

Współtworząc faktycznie (razem ze wspomnianym już uprzednio dr. Józefem Mądrym) śląskie medioznawstwo, także poprzez naukowe promowanie jego po dziś dzień aktywnych badawczo przedstawicieli, przyczynił się Jerzy Mikułowski Pomorski do powstania i rozkwitu jednej z bardziej oryginalnych w skali naszego kraju placówek, a tym samym także do naukowego rozwoju wielu reprezentantów tej społeczności, dzisiaj już mających na swoim koncie zdobyte kolejne stopnie naukowe oraz mogących się poszczycić wypromowanymi przez siebie doktorami. Tym samym, inicjatywa Rady Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, aby uhonorować w ten szczególny sposób Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, obdarzając Go najwyższą godnością akademicką, jaką może ofiarować uczelnia wyższa wybitnym przedstawicielom życia naukowego, społecznego i kulturalnego, wydaje się ze wszech miar słuszna i zrozumiała.

Jest dla mnie sprawą tym bardziej oczywistą, że w Osobie Profesora Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego znajduję nie tylko Człowieka wielce zasłużonego dla sprawy naukowego rozwoju Uniwersytetu Śląskiego, ale także znamienitego uczonego, jednego z „ojców założycieli” dyscypliny naukowej niegdyś zwanej prasoznawstwem, a od sierpnia 2011 roku formalnie obecnej w ministerialnych wykazach dyscyplin naukowych pod nazwą „nauka o mediach”. Zatem, jako badacz silnie z tym obszarem nauki związany, a więc i znający (a także bardzo wysoko ceniący) dorobek Kandydata do tytułu doktora *honoris causa*, z wielką radością i pełną akceptacją przyjmuję inicjatywę nadania tej godności Panu Profesorowi

dr. hab. Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu, wspierając - z całkowitym przekonaniem - niniejszą opinię, której konkluzja jednoznacznie wskazuje na niczym niekwestionowaną zasadność dokonanego przez Wysoki Senat Uniwersytetu Śląskiego oraz Radę Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego wyboru tak znakomitej Kandydatury.

Warszawa, dnia 10 maja 2017 roku

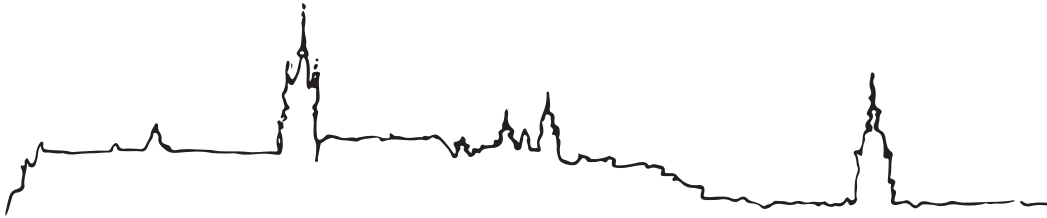
Janusz Włodzimierz Adamowski

Janusz Włodzimierz Adamowski – absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa) oraz Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (studia na kierunku dziennikarstwo oraz stacjonarne doktoranckie). Profesor Uniwersytetu Warszawskiego (tytuł naukowy uzyskał w 2008 roku). Medioznawca i politolog, specjalista w zakresie systemu polskiego oraz anglosaskich narodowych systemów medialnych, a także systemu medialnego b. ZSRR oraz współczesnej Rosji. W kadencji 2016–2020 dziekan nowo powołanego Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW, uprzednio – dziekan Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych (2008–2016) oraz dyrektor Instytutu Dziennikarstwa tego Wydziału (1999–2008). Członek Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk dwóch kadencji, Rady Naukowej Instytutu Studiów Politycznych PAN (dwóch ostatnich kadencji), a także kilku Rad Programowych (m.in. Kolegium MISH UW, Uniwersytetu Otwartego UW oraz Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji UW), jak również kapituł nagród dziennikarskich (nagroda „Totus medialny” Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, Nagroda Tygodnika „Angora” im. red. Piotra Różyckiego, Nagroda Polskiej Agencji Prasowej im. Ryszarda Kapuścińskiego, Nagroda KRRiT oraz UW im. dr. Pawła Stęпки) i Rad Redakcyjnych polskich i zagranicznych czasopism naukowych ze sfery nauki (m.in. kwartalnika UW „Studia Medioznawcze” oraz rocznika Wydziału Dziennikarstwa Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego “The World of Media”).

Opiekun naukowy i promotor ponad trzystu prac magisterskich oraz szesnastu prac doktorskich z zakresu nauk o polityce i nauk o mediach, recenzent w wielu przewodach doktorskich, habilitacyjnych oraz postępowaniach o nadanie tytułu naukowego profesora. Autor ponad stu publikacji poświęconych mediom masowym. W latach 2003–2006 oraz 2011–2014 członek Rady Nadzorczej Polskiego Radia SA, w kwietniu 2014 roku ponownie powołany w jej skład przez KRRiT na kolejną kadencję i wybrany na funkcję przewodniczącego tej Rady (pełnił tę funkcję do 5 stycznia 2016 roku). Ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej od jej pierwszej kadencji, a także sejmowych i senackich Komisji Kultury i Środków Przekazu kilku poprzednich kadencji.

Recenzja

Prof. zw. dr hab. Bogusława Dobek-Ostrowska
Uniwersytet Wrocławski
Zakład Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa

Recenzja

**dorobku Profesora dr. hab. Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego
w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora *honoris causa*
przez Uniwersytet Śląski w Katowicach**

Uniwersytet Śląski należy do elity polskich uczelni prowadzących badania w zakresie studiów politologicznych i medioznawczych. Czołowe miejsce Uniwersytetu związane jest przede wszystkim z działalnością badawczą, dydaktyczną i ekspercką prowadzoną przez liczną grupę pracowników Wydziału Nauk Społecznych. Szczególną rolę w tym obszarze odgrywa Zakład Dziennikarstwa, który powstał formalnie w 1977 roku, ale kształcenie dziennikarzy na Uczelni rozpoczęto osiem lat wcześniej. W 1975 roku utworzono specjalizację dziennikarską na kierunku: nauki polityczne. Jest to jeden z najstarszych w tym obszarze ośrodków akademickich w kraju. Należy też do czołówki na mapie Polski.

Obecnie studia podejmowane przez pracowników Zakładu koncentrują się wokół systemu komunikowania medialnego. Akcent położony jest na problematykę odbioru prasy, prasoznawczej analizy zawartości mediów drukowanych oraz na charakterystykę rynku mediów lokalnych i regionalnych. Efektem tych badań jest szeroko rozbudowana sieć kontaktów międzynarodowych, w której Uniwersytet Śląski pełni ważną funkcję i jest cenionym partnerem.

Na szczególną, godną podziwu uwagę zasługuje aktywność w zakresie wyróżniania godnością doktora *honoris causa* takich uczonych, którzy wnieśli olbrzymi wkład do nauki i kultury, a jednocześnie współpracowali z Uczelnią, przyczyniając się do wzmocnienia jej rangi krajowej i międzynarodowej. W poczet doktorów honorowych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach zostali wpisani tak wielcy twórcy kultury, jak między innymi: Józef Szajna, Tadeusz Różewicz, Ryszard Kapuściński, Wojciech

Kilar, Sławomir Mrozek, Eugéne Ionesco, Tomas Tranströmer czy wybitni naukowcy, badacze nauk społecznych i humanistycznych, jak Walery Piśarek i Richard Pipes. Ta lista jest imponująca i powinna stanowić wzór dla innych ośrodków akademickich.

Nie mam wątpliwości, że Profesor dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski należy do elity polskich badaczy mediów i komunikowania. Jego niezwykle bogaty oraz oryginalny dorobek naukowy i rozpoznawalność w świecie nauki budzą podziw. *Curriculum vitae* Profesora spełnia dwa ważne kryteria w procesie doboru doktorów *honoris causa*. Po pierwsze, potwierdza wysoką wiarygodność merytoryczną. Uczony jest wybitnym, cenionym i powszechnie szanowanym autorytetem oraz ekspertem w Polsce, Europie i na świecie w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk społecznych, takich jak nauka o mediach, nauka o poznaniu i komunikacji społecznej czy socjologia. Po drugie, Profesor Mikułowski Pomorski związany był z Uniwersytetem Śląskim przez dwadzieścia osiem lat (lata 1984–2012), wzmacniając wizerunkowo przez prawie trzy dekady Uczelnię, a przyznanie przez nią tej godności Profesorowi byłoby wielkim zaszczytem dla Uniwersytetu.

Dzieciństwo i młodość Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego przypadły na trudny czas wojny i okres po jej zakończeniu. Jego szczególne zdolności i talent pozwoliły na ukończenie studiów prawniczych w wieku dwudziestu jeden lat. Cztery lata później uzyskał dyplom magistra socjologii na Uniwersytecie Jagiellońskim za pracę poświęconą studenckiej publiczności teatru i filmu. Potem przyszedł czas na kolejne stopnie naukowe. Stopień doktora otrzymał w 1969 roku w Instytucie Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk w Warszawie za pracę pt. „Muzeum – Zamek w Łańcucie w jego funkcjach kulturowych i jako lokalny czynnik miastotwórczy”, którą napisał pod kierunkiem prof. dr. hab. Józefa Chałasińskiego. Już jako doktor, rok spędził na jednej z najbardziej prestiżowych uczelni świata London School of Economics and Political Science

(lata 1973–1974). Rozprawa habilitacyjna pt. *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej* została opublikowana i obroniona w 1977 roku na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Publikacja ta otworzyła nie tylko nowy okres badawczy w pracy zawodowej Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, ale stanowiła poważny, nowy impuls w skali całego kraju. Praca profesorska pt. *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje* opublikowana w 1990 roku była efektem konsekwentnych i długoletnich badań Autora nad problematyką, która dzisiaj stanowi jądro nauki o mediach, a o której badacze trzydzieści lat temu mogli tylko marzyć. Jednak należy wyraźnie podkreślić, że gdyby nie innowacyjne badania naukowe, niezwykle wartościowe publikacje i kształcenie kadry naukowej przez tak wybitnego uczonego, jak Profesor Mikułowski Pomorski, to być może w drugim dziesięcioleciu XXI wieku tej dyscypliny dalej by nie było w wykazie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Praca zawodowa od początku aktywności zawodowej Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego związana była z mediami masowymi. Tuż po ukończeniu pierwszego kierunku studiów został zatrudniony w Ośrodku Badań Prasoznawczych w Krakowie (lata 1959–1960), prestiżowej i wyjątkowej placówce badawczej w skali całego obozu komunistycznego, która, pomimo obowiązującej cenzury i blokad, stanowiła centrum profesjonalnych badań naukowych na światowym poziomie. Po ukończeniu drugiego kierunku studiów – socjologii w 1962 roku – na stałe związał się z Akademią Ekonomiczną w Krakowie, w której przepracował pięćdziesiąt dwa lata! Tam przeszedł wszystkie etapy zatrudnienia od stanowiska asystenta, starszego asystenta, adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego aż do profesora zwyczajnego. Należy podkreślić, że od 1990 do 1996 roku, czyli dwie kadencje, był Rektorem tejże Uczelni, a w okresie od 1992 do 2014 roku pełnił funkcję kierownika Katedry Studiów Europejskich. O niezwyklej kondycji intelektualnej i organizacyjnej świadczy także fakt, iż pracę na wysokich stanowiskach dla uczelni krakowskiej potrafił łączyć z badaniami naukowymi prowa-

dzonymi na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego, gdzie był zatrudniony równoległe przez prawie trzydzieści lat.

Ciekawym obszarem aktywności Profesora jest także jego działalność publicystyczna. Przez krótki czas próbował sprawdzać się jako dziennikarz w prestiżowym tygodniku „Przekrój” (1961). W kolejnych dziesięcioleciach pisał dla kwartalnika „Kraków. Magazyn Kulturalny” (1971–1974) i współpracował z „Życiem Literackim” (1974–1981) – krakowskimi czasopismami, na łamach których publikowali najwybitniejsi polscy poeci i pisarze, laureaci Nagrody Nobla w dziedzinie literatury – Czesław Miłosz i Wisława Szymborska, a także Stanisław Lem czy Witold Gombrowicz.

Przez długie lata swojej aktywności zawodowej Profesor Mikułowski Pomorski współpracował z wieloma prestiżowymi instytucjami światowymi, na przykład z International Council of Museum, był członkiem Working Party on Training, International Institute of Communications w Londynie, Rady Powierniczej UNESCO w Paryżu w okresie od 1979–1984, członkiem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 1983–1989, członkiem Rady Programowej Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie oraz Muzeum Zamkowego w Pszczynie.

Niekwestionowaną pozycję Profesora Mikułowskiego Pomorskiego w świecie nauki potwierdza udział w siedemnastu projektach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Początkowo były to studia o charakterze socjologicznym, poświęcone badaniom nad odbiorem plastyki przez młodzież, nad publicznością muzealną w Polsce, nad przestrzenią społeczną Łańcuta, studia nad syntezą badań nad społeczeństwem polskim, badania nad przestrzenią społeczną wielkomiejskich osiedli mieszkaniowych „Blokowisko”, nad wizją miasta zapisaną w dokumentach osobistych (1982–2015), studia międzynarodowe nad wizją domu w świadomości młodych ludzi. Kolejne ważne badania związane były z UNESCO – studia międzynarodowe „Right to Communicate IIC” oraz studia globalne nad używaniem techniki wideo (1984–1985). Następnym obszarem badań stanowią media

i komunikowanie masowe. Zaczęło się od analizy prasy lokalnej w Polsce, potem przeszedł czas na studia nad wizją Europy w prasie polskiej w latach 1989–1991, studia nad socjotechniką, kolejne to badania nad komunikacją międzykulturową, międzynarodowy projekt World Communication Report UNESCO 1985 roku, potem studia nad teorią komunikowania i nad zarządzaniem telewizją polską w 1990 roku. W tym samym roku, po zmianach politycznych w kraju, Profesor był zaangażowany w projekt „Prowadzenie programu szkolenia kandydatów do polskich władz samorządowych”.

Efektom aktywności badawczej każdego naukowca są publikacje, które świadczą o randze autora i jego pozycji w nauce. W przypadku Profesora Mikułowskiego Pomorskiego jest to imponująca liczba prawie trzystu wydanych prac, w tym dwudziestu jeden monografii. Nie da się wymienić wszystkich tytułów, więc ograniczę się do tych, które rozwinęły stan badań i zmieniły fundamentalnie oblicze polskiej nauki o mediach, przybliżając ją do standardów światowych. Wśród tych monografii znajdują się takie prace, jak: *Muzeum – Zamek w Łańcucie. Studium socjologiczne* (Łańcut 1971); *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej* (Kraków 1976); *Badanie masowego komunikowania* (Warszawa 1980); *Współczesne społeczeństwo polskie. Wstęp do socjologii* (współautorzy R. Dyoniziak, Z. Pucek) (Warszawa 1974, 1980); *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje* (Wrocław 1988); *Komunikowanie skuteczne?* (współautor Z. Nęcki) (Kraków 1983); *Kraków w naszej pamięci* (Kraków 1991); *Kształtowanie się obrazu Europy w prasie polskiej w latach 1989–1991* (Wrocław–Warszawa–Kraków 1995); *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie* (Kraków 1999, 2003); *Kultura wobec społecznej transformacji* (Kraków 2005); *Swe czasy wyprzedzają o krok* (Warszawa 2011); *Zmieniający się świat mediów* (Kraków 2008); *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje* (Wrocław–Kraków 1988); *Jak narody porozumiewają się w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym* (Kraków 2012); *Stawanie się Krakowem w naszej pamięci. Studium z antropologii życia miejskiego w XX wieku* (Kraków 2014).

Za swój olbrzymi, oryginalny i godny szacunku dorobek naukowy Profesor Mikułowski Pomorski otrzymał liczne wyróżnienia honorowe i odznaczenia państwowe: *Doctor honoris causa* in letters, Grand Valley State University, Michigan, Stany Zjednoczone 1993 rok; *Doctor honoris causa* in law, University of Teesside, Wielka Brytania 1996 rok; Srebrny Krzyż Zasługi, 4 lipca 1979 roku, nr 1970-79-128; Złoty Krzyż Zasługi, 12 września 1984 roku, nr 3075-84-109; Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, 2 października 1991 roku, nr 828-91-13; Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, 23 grudnia 1999 roku, nr 315-99-24; Medal Komisji Edukacji Narodowej, 5 maja 1997 roku, nr 66346; Medal of Award Grand Valley State University, 1994 rok; Złota Odznaka „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa”, 28 czerwca 1984 roku, nr 920/84; Odznaka Honorowa „Za zasługi dla oświaty”, 14 października 1992 roku, nr 3155; Medal 120 lat ruchu społeczno-ekonomicznego w Krakowie 1867-1987, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, 12 listopada 1993 roku, nr 70; Nagroda Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich za książkę *Badanie masowego komunikowania*, 1980 rok; Liczne nagrody Rektora Akademii Ekonomicznej i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; Nominowany do Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2010 roku; Wyróżnienie w pierwszej edycji nagród samorządowych. Krakowski Sejmik Samorządowy, 18 grudnia 1995 roku; Honorowa Odznaka „Zasłużony dla województwa bielskiego”, 12 czerwca 1996 roku, nr 385/95; Medal wdzięczności Wyższej Szkoły Businessu - National Louis University w Nowym Sączu, 9 maja 1997 roku; Złota Odznaka Honorowa Polskiego Związków Chórów i Orkiestr, 26 kwietnia 2000 roku, nr 1912/4/2000; Złota Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej”, 10 kwietnia 2002 roku, nr Z-58/02; Honorowa Nagroda „Uskrzydłony”, za indywidualny wkład w dzieło rozwoju regionu za rok 2005, w kategorii: integracja europejska, Tarnowska Fundacja Kultury, 13 stycznia 2005 roku; Nagroda „Super Uskrzydłony”, Tarnowska Fundacja Kultury, 20 stycznia 2012 roku; *Honoris Gratia*, Prezydent Miasta Krakowa, 2 października 2007 roku; *Signum*

Gratiae, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, maj 2009 roku; Medal 90-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 28 maja 2015 roku; Złota Oznaka Honorowa Województwa Małopolskiego – Krzyż Małopolski nadana przez Marszałka Województwa Małopolskiego, 12 maja 2015 roku. W roku 2010 został nominowany do Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Za pracę naukową”.

Konkluzja

Podsumowując wskazane osiągnięcia, należy stwierdzić, iż Profesor dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski należy do grona najwybitniejszych współczesnych polskich badaczy mediów i komunikowania. Świadczą o tym zarówno Jego kontakty naukowe z całym światem, jak i przedstawiony niezwykle bogaty dorobek badawczy. Dokonania Pana Profesora w obszarze nauki są olbrzymie i niepowtarzalne, stanowią fundament edukacji w zakresie nie tylko studiów nad dziennikarstwem, ale też politologii, socjologii, kulturoznawstwa, historii i historii sztuki, czyli humanistyki i nauk społecznych. Ponadto, związki Pana Profesora z Uniwersytetem Śląskim odegrały w Jego życiu zawodowym szczególną rolę. Przyniosły wiele dobrego samej Uczelni, dla której Uczony pracował. Nie mam wątpliwości, że Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski to wielka postać. Wydaje się, że zaprezentowane argumenty jednoznacznie przemawiają za **nadaniem Profesorowi dr. hab. Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**. Przyznanie tej zaszczytnej godności tak wybitnemu badaczowi będzie ważnym akcentem budowy wizerunku Uniwersytetu Śląskiego.

Bogusława Dobek-Ostrowska

Bogusława Dobek-Ostrowska – absolwentka historii (1974–1978), a następnie nauk politycznych (1978–1980) na Uniwersytecie Wrocławskim. Od roku 1982 zatrudniona w Instytucie Nauk Politycznych tegoż Uniwersytetu. W latach 1982–1996 była pracownikiem Zakładu Teorii Polityki, następnie Zakładu Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa, którego jest kierownikiem od 2005 roku. W latach 1988–2010 była zatrudniona na stanowisku adiunkta, od 2010 roku – na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a od 2015 roku – profesora zwyczajnego.

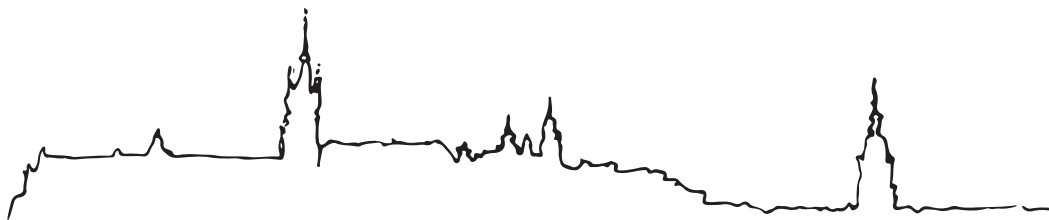
W marcu 1988 roku obroniła pracę doktorską pt. *Przywódczość polityczne w systemie ustrojowym V Republiki Francuskiej*. W grudniu 2004 roku uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie nauk o polityce – komunikowania społecznego (*Media masowe i aktorzy polityczni w świetle studiów nad komunikowaniem politycznym*, Wrocław 2004). W 2012 roku otrzymała tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych (*Polski system medialny na drodze. Media w polityce, polityka w mediach*, Wrocław 2011). Poza Uniwersytetem Wrocławskim pracowała w Dolnośląskiej Wyższej Szkole Służb Publicznych we Wrocławiu, Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie, Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu, w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu oraz na Uniwersytecie Warszawskim.

W roku 1991 otrzymała stypendium naukowe NATO. Uzyskała również dwa granty promotorskie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Uczestniczyła w sześciu projektach międzynarodowych, w tym w VII Ramowym Programie Komisji Europejskiej (2010–2013), dwóch projektach finansowanych przez the Foundation for Baltic and East European Studies (2012–2015 i 2016–2017). W roku 1990 otrzymała nagrodę Instytutu Charlesa de Gaulle’a w Paryżu za najlepszy esej poświęcony generałowi de Gaulle’owi. Wielokrotnie otrzymała nagrodę Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia naukowe (lata: 1998, 2000, 2002, 2004, 2005, 2007). W roku 2005 przyznano jej nagrodę indywidualną Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za monografię pt. *Media masowe i aktorzy polityczni w świetle studiów nad komunikowaniem politycznym*. Została wyróżniona tytułem Honorowego Ambasadora Kongresów Polskich w 2013 roku. W roku 2016 została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi.

Wydała ponad sto pięćdziesiąt publikacji, w tym: sześć monografii, pięć podręczników, dwadzieścia osiem opracowań zbiorowych pod jej redakcją i około stu artykułów. Blisko siedemdziesiąt opracowań ukazało się w językach obcych – angielskim, hiszpańskim, francuskim, słowackim i ukraińskim, w tym dwadzieścia prac zbiorowych pod jej redakcją. Jest założycielem i redaktorem półrocznika “Central European Journal of Communication”. Półrocznik ukazuje się w języku angielskim od 2009 roku i jest obecny w ważniejszych indeksach i bazach publikacji naukowych. W 2007 roku z jej inicjatywy powstało Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, którego była prezesem w latach 2007–2013. Pełniła funkcję sekretarza (2004–2007) i wiceprezesa ds. kontaktów międzynarodowych (2007–2010) Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, a także funkcję prezydenta International Federation of Communication Associations (2010–2012), była również członkiem The International Communication Association Liaison Committee (2010–2012).

Recenzja

Prof. dr hab. Walery Pisarek
dr h.c. UŚ i UJK
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Recenzja

dorobku Profesora dr. hab. Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego

O ileż uboższa byłaby nasza wiedza o mediach i kulturze, gdyby Jerzy Mikułowski Pomorski wybrał inną drogę niż naukowa. On by sobie pewnie na tej innej też poradził, ale nie wiadomo, jak by sobie bez Niego poradziła wiedza o mediach i kulturze.

„Prawdziwi” Mikułowscy z Mikułowic w powiecie opatowskim (bo są trzy miejscowości o tej nazwie) pieczętują się Rawiczem, czyli panną na niedźwiedziu, a nie Drzewicą, czyli półksiężycem z dwiema gwiazdami, jak inni Mikułowscy. „Prawdziwi” Mikułowscy należą do rodów wyróżnianych jako potomkowie Sejmu Wielkiego. Jednym ze znakomitych przodków Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego był Jego dziadek, Józef Mikułowski-Pomorski, profesor chemii, minister, pierwszy rektor warszawskiej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Drogę, która przywiodła Go do dzisiejszych jakże zasłużonych zaszczytów, rozpoczął Jerzy Mikułowski Pomorski na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w roku 1958 uzyskał magisterium prawa, a cztery lata później – magisterium socjologii. Po następnych siedmiu latach, tj. w roku 1969, prof. Józef Chałasiński jako promotor wprowadził Go w Instytucie Historii Materialnej Polskiej Akademii Nauk do grona doktorów nauk humanistycznych. Już jako doktor w latach 1973–1974 studiował w sławnej London School of Economics and Political Science, która, nawiasem mówiąc, wychowała szesnastu noblistów w dziedzinie ekonomii (jej początkowo wychowankiem, a później profesorem był Bronisław Malinowski, którego duch manifestacyjnie rozgościł się w tytule jednego z dzieł naszego Laureata). Osiem lat po doktoracie, tzn. w roku 1977, Jerzy Mikułowski Pomorski habilitował się na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego między innymi na

podstawie rozprawy *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej*. Ciąg uzyskiwanych awansów naukowych został uwieczniony w roku 1990 tytułem profesorskim, do którego uzyskania przyczyniła się książka *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje*. Od pierwszego magisterium do tytułarnej profesury minęły trzydzieści dwa lata.

Wypełniła je praca zawodowa – poza krótkim epizodem publicystycznym w „Przekroju” w roku 1960 – wyłącznie naukowa, badawcza i dydaktyczna. Rozpoczęła ją asystentura w Krakowskim Ośrodku Badań Prasoznawczych, co odnotowuję, nie ukrywając dumy. A w roku 1962 – sześćdziesiąt pięć lat temu – Jerzy Mikułowski Pomorski, już nie tylko magister prawa, ale i magister socjologii, związał się z Wyższą Szkołą Ekonomiczną (późniejszą Akademią Ekonomiczną, która od 2007 roku jest Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie); pozostał jej wierny jako głównemu miejscu pracy do emerytury, piastując kolejno stanowiska asystenta, starszego asystenta, adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego, a w latach 1992–1996 pełniąc funkcję rektora AE.

Był pierwszym naukowym pracownikiem w KOBP. Jeszcze jako magister prawa (ale już student socjologii) został asystentem w Pracowni Socjologicznej. Pierwszym jego zadaniem było oszacowanie zapotrzebowania na gazetę lokalną w Zakopanem. Trafność wniosków z tych badań potwierdza ją dziś sukcesy „Tygodnika Podhalańskiego”. Jemu samemu musiała się ta problematyka podobać, bo nie tylko wywiązał się z tego pierwszego zadania, ale z równie dobrym skutkiem oszacował po kilkunastu latach ówczesną przyszłość toruńskich „Nowości”. No i sam się przekonał, że media lokalne mają sens. W tym przekonaniu umocnił go Górny Śląsk. Stał się bowiem Jerzy Mikułowski Pomorski współtwórcą szeroko znanego i uznanego katowickiego centrum badań nad mediami lokalnymi w Polsce. Przez przeszło ćwierć wieku (w latach 1984–2012) Jerzy Mikułowski Pomorski był profesorem na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego, którego środowisko medioznawcze w opinii ogólnopolskiej wiele Mu zawdzięcza.

Z Jego wiedzy, umiejętności oraz doświadczeń jako badacza komunikacji społecznej i świadomości kulturalnej korzystało wiele instytucji, jak wspomniany już KOBP (o czym świadczy zawartość „Zeszytów Prasoznawczych” i archiwum Ośrodka z teczkami wyników badań prowadzonych przez Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego), londyński International Institute of Communications czy UNESCO; z Jego opinii korzystały Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Międzynarodowe Centrum Kultury i Muzeum Zamkowe w Pszczynie. Okresowo wykładał na Politechnikach Wrocławskiej i Krakowskiej, w Akademii Górniczo-Hutniczej oraz na Uniwersytecie Jagiellońskim. Był też wykładowcą na uniwersytetach za granicą (m.in. w Wielkiej Brytanii).

Był lub wciąż jest członkiem wielu organizacji, towarzystw, rad, stowarzyszeń – między innymi Rady Globalnej Sieci Współpracy Szkół Ekonomicznych, Komisji Prasoznawczej Oddziału PAN w Krakowie (jako jej przewodniczący w latach 1986–1990), Rady Głównej Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (w latach 1984–1986), Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Przewodniczył Konferencji Rektorów Szkół Ekonomicznych w Polsce (1993–1996). Podobnie, był lub wciąż jest ekspertem licznych komisji Sejmu i Senatu, członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (w latach 1990–1991 piastował funkcję przewodniczącego oddziału krakowskiego i przewodniczącego Rady Fundatorów Krakowskiej Fundacji Dziennikarzy „Merkuryusz” – od 1991 r.). Był członkiem Rady do spraw Informacji i Mediów przy Prezydencie RP Lechu Wałęsie, członkiem Rady Programowej Krakowskiego Ośrodka Telewizji (1994–1998), Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, Rady Instytutu Villa Decius, Rady Społecznej i Zarządu Towarzystwa Sportowego „Wisła”, a także członkiem elitarnego międzynarodowego towarzystwa filantropijnego Rotary Club (w latach 1997–1998 przewodniczył jego klubowi w Krakowie).

Te i wiele innych organizacji, instytucji, towarzystw i związków starało się i stara uszczknąć Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu choć trochę

czasu. Niektórym się to udaje, ale **On jest przede wszystkim człowiekiem nauki**, to znaczy producentem wiedzy naukowej. W Jego twórczości i w prowadzonych przez Niego badaniach wyróżniam pięć kręgów tematycznych. Nie nazywam ich ani pięcioma dyscyplinami, ani pięcioma dziedzinami, bo poszczególne publikacje i tematy badawcze podejmowane przez Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego – jak to zwykle bywa z badaniami komunikacji społecznej – rzadko mieszczą się w jednej dyscyplinie czy jednej dziedzinie nauki w rozumieniu rozporządzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 8 sierpnia 2011 roku. Pojawiają się na listach lektur w ramach różnych kierunków studiów akademickich. Z kolei pojęcie obszaru nauki według tegoż rozporządzenia jest za szerokie.

Z tych pięciu kręgów:

Krąg pierwszy to **antropologia pamięci społecznej**, a w jej ramach socjologia muzeum. Krąg wprawdzie nie najliczniej udokumentowany przykładami publikacji i projektów badawczych, ale moim zdaniem najbardziej przez Autora kochany. Tej problematyce poświęcił Jerzy Mikułowski Pomorski – oprócz kilkunastu artykułów – między innymi swoją pierwszą publikację zwartą (o muzeum łańcuckim: *Muzeum – Zamek w Łańcucie. Studium socjologiczne* z roku 1971), pionierską ze względu na potraktowanie muzeum jako medium, a także ostatnią – z dotychczas ogłoszonych – (*Stawanie się Krakowem w naszej pamięci. Studium z antropologii życia miejskiego w XX wieku* z roku 2014), w której również w analizach pamięci społecznej można dostrzec analizy komunikowania międzypokoleniowego.

Krąg drugi to **komunikacja społeczna, a ściślej – jej więziotwórcza (fatyczna) funkcja**. W tym kręgu wyróżniają się trzy sfery:

a) Teoria komunikacji społecznej, w tym mediów i komunikowania masowego z trzema najważniejszymi publikacjami, jak: ideowo bliskie Bronisławowi Malinowskiemu *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej* z roku 1976, *Badanie masowego komunikowania* z roku 1980 oraz *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje* z roku 1988. W tych trzech

książkach zawarł Autor odpowiedź na trzy podstawowe pytania poznania naukowego w odniesieniu do komunikacji społecznej: Co to jest? Jak to działa? Jak to badać? Trzeba tu podkreślić, że pierwsza z tych trzech prac ukazała się dwa lata przed książką *Media i komunikowanie masowe* Tomasza Gobana-Klasa, uważaną za konstytuującą współczesne polskie medioznawstwo.

b) Komunikowanie medialne lokalne lub regionalne, a tym samym rola mediów lokalnych i regionalnych ze wspomnianymi już pracami o perspektywach gazety w Zakopanem i Toruniu z lat 1960 i 1968, a także artykułem *Polska prasa lokalna w świetle problematyki więzi społecznej* z roku 1972.

c) Komunikowanie międzynarodowe, międzykulturowe i kulturowy wymiar komunikacji międzyludzkiej ze znakomitym, wielostronnym, odwołującym się do badań empirycznych (także własnych) dziełem *Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym* z roku 2006 i nieco wcześniejszą *Kulturą wobec społecznej transformacji* z roku 2005.

Krąg trzeci to **socjotechnika** z kilkoma artykułami i trzema książkami, z bestsellerowym poradnikiem *Komunikowanie skuteczne?* (współautor: Z. Nęcki) z roku 1983 i *Typami działań socjotechnicznych w organizacji* (współautorzy: A. Karwińska i M. Pacholski) z roku 1988.

Krąg czwarty to udział w **syntezach wiedzy socjologicznej o polskim społeczeństwie** przygotowywanych przez trzysobowy zespół, w którym Jerzy Mikułowski Pomorski pełnił przynajmniej w niektórych zakresach przewodnią funkcję; taką syntezą jest w szczególności książka *Współczesne społeczeństwo polskie. Wstęp do socjologii* (współautorzy: R. Dyoniziak, Z. Pucek) z lat 1978–1980.

Krąg piąty to **pozostałe wątki, w tym wypowiedzi na aktualne, modne tematy**, jak nowe media, transformacja, konwergencja, fragmentaryzacja, pokolenia, rola inteligencji (w tym też sylwetki uczonych), transformacja, konwergencja czy fragmentaryzacja. Uczony o takim statusie jak Jerzy

Mikułowski Pomorski musiał zabierać głos w tych sprawach. I czynił to z pożytkiem dla dyskursu publicznego.

Owocna i wielostronna działalność badawcza, dydaktyczna i społeczna Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego została dostrzeżona i doceniona zarówno przez zagraniczne oraz krajowe środowiska akademickie, jak i przez krajowe władze resortowe, regionalne, lokalne i instytucjonalne. Świadczy o tym długa lista wyróżnień i odznaczeń, jakimi Jerzy Mikułowski Pomorski został przez nie uhonorowany: od roku 1993 jest doktorem *honoris causa* Grand Valley State University w Allendale, największego uniwersytetu stanu Michigan w USA, a od roku 1995 – doktorem *honoris causa* Teesside University Middlesbrough w Wielkiej Brytanii. Ponadto został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Kawalerskim i Oficerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski, odznaczeniami Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, odznakami honorowymi miasta Krakowa, województwa małopolskiego, tarnowskiego i bielskiego, odznakami Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, Ruchu Społeczno-Ekonomicznego, związków chórów i orkiestr, kultury fizycznej i innych.

Od blisko sześćdziesięciu lat kolejne książki, artykuły i referaty Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego w postaci drukowanej i wirtualnej wzbogacają zarówno świadomość teoretyczno-metodologiczną badaczy komunikowania masowego, jak i zasób ich wiedzy, a nawet kształtują ich preferencje nazewnicze; Jemu bowiem zawdzięczamy spopularyzowanie poręcznego określenia „media” zamiast rozwlekłego wyrażenia „środki komunikowania masowego”. Wiele publikacji Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego weszło do kanonu obowiązkowej lektury dla każdego, kto się obecnie w Polsce uważa za medioznawcę.

„Media masowe – pisze Jerzy Mikułowski Pomorski – przeżywają swój moment krytyczny. Nastawione na ciągłe proponowanie treści nieautentycznych i zbudowane wokół tej idei tracą zainteresowanie odbiorców.

Interaktywność nowych mediów i ich globalne sieci otwierają dziś ludzi wobec świata. By porozumiewać się z ludźmi innych narodowych kultur, nie jest potrzebna żadna realna podróż. Tu człowiek wobec cudzej kultury nie jest ani najeżdźcą, ani obcym, ani adaptującym się imigrantem. Nie ma społeczeństwa gospodarzy i jego reguł, które dyktują przebieg komunikacji. Nie znaczy to, że komunikacja taka uwolniona jest od reguł dominacji. Po pierwsze dlatego, że wymaga w większości znajomości języka, który nie będzie przez wszystkich rozmówców na równi własny. Po drugie, ponieważ zawsze ktoś jest bardziej zaawansowany w tej formie komunikacji i jego reguły rozmowy będą ważniejsze”.

Święta prawda, ale dodam przekornie, że uczestnicząc w rozmowie z kimś lepiej niż my poinformowanym i bardziej niż my zaawansowanym w danej formie komunikacji, zwykle korzystamy z tej rozmowy więcej niż on. Dlatego jestem przekonany, że warto Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego czytać i słuchać.

Z tego względu ze szczerym zadowoleniem przyjąłem decyzję Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o wszczęciu postępowania o nadanie tytułu doktora *honoris causa* Panu Profesorowi Jerzemu Mikułowskiemu Pomorskiemu i czuję się zaszczycony możliwością wyrażenia swego poparcia wobec tej decyzji.

Kraków, 16 czerwca 2017 roku

Walery Pisarek

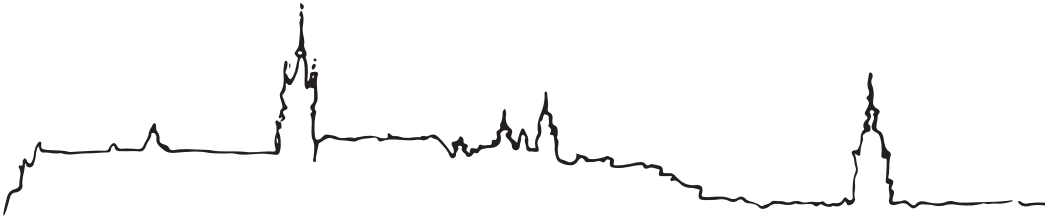
Walery Pisarek urodzony 31 maja 1931 roku w Rabce-Zdroju, mgr filologii polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1957 roku; dr nauk humanistycznych w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach na podstawie rozprawy *Nagłówek wypowiedzi prasowej w oświeceniu lingwistycznym* (1966), habilitacja na podstawie rozprawy *Frekwencja wyrazów w prasie* (1973 UJ), prof. nauk humanistycznych (1982), doktor *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2011) i Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (2014). Od 1959 roku związany z Krakowskim Ośrodkiem Badań Prasoznawczych, od roku 1970 dyrektor tego Ośrodka; od roku 1990 po przeniesieniu Ośrodka na UJ – tam podjął pracę, najpierw w Instytucie Nauk Politycznych, później w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej. Funkcję kierownika katedry OBP pełnił do emerytury. Od 2009 roku – prof. zwyczajny w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego im. Jana Pawła II w Krakowie.

Wiceprzewodniczący (1976–1988), a od roku 2000 – członek honorowy Międzynarodowego Stowarzyszenia Badań Mediów i Komunikacji (IAMCR-AIERI); członek Rady Prasowej (1985–1987); członek Narodowej Rady Kultury (1986–1988); redaktor naczelny „Zeszytów Prasoznawczych” (1990–2012); w latach 1996–2002 pierwszy przewodniczący, a od 30 czerwca 2000 roku – honorowy przewodniczący Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego (2001–2004), w latach 2006–2014 przewodniczący Komitetu Narodowego przy Prezydium PAN ds. Europejskiej Federacji Narodowych Instytucji Językoznawczych (EFNIL). Był stypendystą DAAD (RFN, 1974) i FAF (USA, 1978) oraz profesorem gościnnym w Institut Français de Presse, Université Paris II.

Odniesiony został Krzyżem Komandorskim Odeu Odrodzenia Polski (2000) i Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2001). Nadano mu tytuł Honorary Research Fellow Uniwersytetu Wolverhampton (1995). Uhonorowany został również Nagrodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej „Zasłużony dla Polszczyzny” (2012).

Ważniejsze publikacje: *Poznać prasę po nagłówkach* (Kraków 1967), *Frekwencja wyrazów w prasie. Wiadomości, komentarze i reportaże* (Kraków 1972); *Retoryka dziennikarska* (Kraków 1970, 1975, 1978); *Prasa nasz chleb powszedni* (Wrocław 1978); *Słownik języka niby-polskiego, czyli błędy językowe w prasie* (Warszawa–Wrocław 1978); *Słowa między ludźmi* (Warszawa 1985, 2004); *Poliszczyna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci* (red.) (Kraków 1999); *Polskie słowa sztandarowe i ich publiczność* (Kraków 2002); *Nowa retoryka dziennikarska* (Kraków 2002); *Słownik terminologii medialnej* (Kraków 2006); *Raport o stanie komunikacji społecznej w Polsce, sierpień 1980 – 13 grudnia 1981* (red.) (Kraków 2007); *O mediach i języku* (Kraków 2007); *Wstęp do nauki o komunikowaniu* (Warszawa 2008).

Curriculum vitae

Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski jest wybitnym uczonym, cenionym w Polsce i na świecie medjoznawcą i komunikologiem. Wiele swoich prac poświęcił zagadnieniom socjologii kultury, socjologii stosunków międzynarodowych, komunikacji międzykulturowej i badaniom mediów.

W 1958 roku ukończył prawo, a w 1962 roku – socjologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1973–1974 studiował w London School of Economics and Political Science.

Pracę doktorską pt. „Muzeum – Zamek w Łańcucie w jego funkcjach kulturowych i jako lokalny czynnik miastotwórczy” obronił w 1969 roku w Instytucie Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk. W roku 1977 na Uniwersytecie Łódzkim otrzymał stopień doktora habilitowanego za pracę pt. *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej*. Tytuł profesora zwyczajnego nauk humanistycznych otrzymał w roku 1990 za pracę *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje*.

Kariere zawodową Profesor rozpoczął w Krakowskim Ośrodku Badań Prasoznawczych. Pracował także jako publicysta „Przekroju”, a w latach późniejszych współpracował z czasopismem „Kraków. Magazyn Kulturalny” i z „Życiem Literackim”. Jednak swoje życie zawodowe na dłużej związał z Akademią Ekonomiczną w Krakowie, gdzie przeszedł całą ścieżkę akademicką – od asystenta do profesora zwyczajnego. W latach 1990–1996 pełnił funkcję Rektora tej Uczelni. Od 1984 do 2012 roku związany był z Instytutem Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

W kręgu zainteresowań naukowych Profesora znajdują się zagadnienia przestrzeni społecznej – rozumianej wielorako – od miejskiego muzeum po wizję Europy, komunikacji – zarówno międzyludzkiej, jak i międzykulturowej, a także problematyka badania mediów.

Dowodem uznania dla dorobku naukowego Profesora Mikułowskiego Pomorskiego jest fakt, że już dwukrotnie otrzymał tytuł doktora *honoris causa* – przyznany mu przez Grand Valley State University w Stanach

Zjednoczonych (1993 r.) oraz University of Teesside w Wielkiej Brytanii (1995 r.). Został on również uhonorowany licznymi odznaczeniami wysokiej rangi. Wśród nich warto wymienić Srebrny Krzyż Zasługi, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz inne liczne wyróżnienia środowisk akademickich, dziennikarskich i samorządowych.

Profesor Jerzy Mikułowski Pomorski jest autorem niemal trzystu publikacji naukowych, w tym ponad dwudziestu książek. Ważniejsze publikacje książkowe to: *Zmieniający się świat mediów*, *Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym*, *Kultura wobec społecznej transformacji*, *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*, *Informacja i komunikacja. Pojęcia, wzajemne relacje*, *Komunikowanie skuteczne?* (współautor Zbigniew Nęcki), *Badanie masowego komunikowania*, *Środki masowego komunikowania a problem więzi społecznej*, *Muzeum – Zamek w Łańcucie. Studium socjologiczne*.

Potwierdzeniem rangi dorobku naukowego Profesora jest zaliczenie Go w poczet członków honorowych Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz współpraca z takimi instytucjami, jak UNESCO, International Council of Museums, International Institute of Communications, Międzynarodowe Centrum Kultury, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Wymieniając wszystkie zasługi i osiągnięcia Profesora Mikułowskiego Pomorskiego, nie sposób nie wspomnieć o tym, jak ważną rolę odgrywa On w polskim medioznawstwie. Na Jego pracach wychowało się kilka pokoleń badaczy mediów, a badania tego wybitnego naukowca wyznaczają kierunki poszukiwań młodym adeptom nauk o komunikowaniu.

Mariusz Kolczyński, Magdalena Ślawska

Spis treści

Wstęp

(*Andrzej Kowalczyk*) | 7

Laudacja

(*Stanisław Michalczyk*) | 13

Słowo Doktoranta | 23

Opinie Recenzentów

Janusz Włodzimierz Adamowski | 33

Bogusława Dobek-Ostrowska | 43

Walery Pisarek | 53

Curriculum vitae

(*Mariusz Kolczyński, Magdalena Ślawska*) | 63

Redaktor naukowy: Mariusz Kolczyński

Projekt okładki: Łukasz Kliś

Redakcja: Barbara Konopka

Korekta: Lidia Szumigała

Fotografia: Danuta Węgiel

Layout i łamanie: Beata Klyta

Copyright © 2017 by

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-226-3350-2

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12 B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

Projekt okładki powstał

we współpracy z Zakładem

Projektowania Graficznego w Instytucie Sztuki

Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: 4,25. Liczba arkuszy wydawniczych: 2,5. Publikację wydrukowano na papierze Alto 100 g/m², vol. 1,5, na oprawę użyto Alto 250 g/m². Do składu użyto kroju pisma Skolar PE. Druk i oprawę wykonano w drukarni „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K. (ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław).

ISBN 978-83-226-3350-2